II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 14 oktober 1998

om villkorligt godkännande av det stöd som Frankrike beviljat Société Marseillaise de Crédit (SMC)

[delgivet med nr K(1998) 3210]

(Endast den franska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(1999/508/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket i detta,

med beaktande av Avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a i detta,

efter att i enlighet med ovan nämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, och

av följande skäl:

1. **INLEDNING**

I juli 1993 informerade de franska myndigheterna kommissionen om Frankrikes avsikt att ge ett kapitaltillskott på ca 860 miljoner franska franc till banken Société Marseillaise de Crédit (SMC), som hade staten som enda aktieägare. Kapitaltillskottet skulle ges vid två tillfällen mellan augusti 1993 och början av 1994.

Efter att ha granskat ärendet och på grundval av de uppgifter som de franska myndigheterna lämnat in fann kommissionen att dessa transaktioner inte innehöll inslag av statligt stöd (skrivelse av den 13 oktober 1993, D/9462).

Genom en skrivelse av den 3 oktober 1996 underrättade kommissionen de franska myndigheterna om sitt beslut [1] den 18 september 1996 att inleda förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget angående de andra former av stöd som den franska staten beviljat SMC. Kommissionen ansåg att följande åtgärder kunde innehålla inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget: i) de kapitaltillskott som genomfördes 1994 och 1995 och som uppgick till 1,241 miljarder franska franc samt ii) det kapitaltillskott på 858 miljoner franska franc som planerades för 1996.

Genom samma beslut förbehöll sig kommissionen rätten att åter undersöka de kapitaltillskott på 860 miljoner franska franc som lämnades 1993, om de uppgifter som erhölls inom ramen för förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget visade att den bedömning som kommissionen gjorde 1993 grundat sig på felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller om det skett förändringar av de faktiska omständigheter som ledde till kommissionens godkännande.

Genom en skrivelse av den 23 juli 1998 underrättade kommissionen de franska myndigheterna om sitt beslut [2] den 14 juli 1998 om att utvidga det förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget som inletts den 18 september 1996 i syfte att omfatta ett nytt kapitaltillskott till SMC på 2,909 miljarder franska franc och ett garantitak på ca 400 miljoner franska franc avsett att täcka eventuella garantianspråk.

---

[1] EGT C 49, 19.2.1997, s. 10.
[2] EGT C 249, 8.8.1998, s. 11.

2. BESKRIVNING AV DE ÅTGÄRDER SOM OMFATTAS AV DETTA FÖRFARANDE

2.1 Transaktionens bakgrund

SMC är en offentlig bank sedan 1982, då den nationaliserades. Den är rättsligt sett ett aktiebolag som omfattas av bestämmelserna i lagen av den 24 juli 1966 om affärsföretag, lagen om nationaliseringar av den 11 februari 1982 och banklagen av den 24 januari 1984. Den omfattas likaså av lagen av den 26 juli 1983 om demokratisering av den offentliga sektorn och dess styrelse består av fem företrädare för staten, fem företrädare för löntagarna som valts av personalen och två personer som utnämnts av den franska regeringen och som valts ut på grundval av sin kompetens. Den skall enligt sin bolagsordning vara en inlåningsbank som såväl i Frankrike som utomlands kan bedriva alla slag av bank-, finansierings- och förmedlingsverksamhet. Banken är främst verksam i södra Frankrike där den har en kundkrets som främst består av små och medelstora företag och industrier i regionen, näringsidkare och privatpersoner som är bosatta i området. Andra viktiga kunder för SMC är stora företag som är etablerade i södra Frankrike samt företag i fastighetsbranschen.

Banknätet består av 156 kontor i södra Frankrike samt sex kontor i Paris. Banken har ett antal dotterbolag som är specialiserade på områden som har samband med bankverksamhet, särskilt på området för fastighetsfinansiering. SMC har inga dotterbolag i utlandet.

Balansomslutningen uppgick vid utgången av 1997 till ca 23 miljarder franska franc. Personalstyrkan uppgick vid samma datum till 2 054 personer.

Banken gick med vinst fram till 1990, men vinstnivån var låg och sjunkande. Mellan 1987 och 1990 minskade lönsamheten, uttryckt som kvoten på koncernnivå mellan nettoresultat och eget kapital, från 5% till 1%. Under 1990-talet började SMC med verksamhet på området för fastighetsfinansiering, såväl i egen regi som genom sina specialiserade dotterbolag. Banken kastade sig in på detta område alltför snabbt strax innan fastighetsmarknaden vände och ofta utan att i tillräcklig grad bedöma och kontrollera riskerna, vilket ledde till kraftiga förluster. Dessutom har rörelsekostnaderna, särskilt de som avser personalen, legat kvar på en alltför hög nivå, såväl i absoluta som i individuella termer. Mätt enligt olika produktivitetskvoter (antal anställda/totala rörelseintäkter, antal högre tjänstemän och chefer/antal anställda, personalkostnader/personalstyrka) har SMC således haft klart sämre siffror än genomsnittet för de banker som tillhör den franska bankföreningen (Association Française des Banques).

SMC har gått med förlust sedan 1991 och de ackumulerade förlusterna på koncernnivå uppgår i dag till 6,11 miljarder franska franc (1991: −11 miljoner franska franc, 1992: −451 miljoner franska franc, 1993: −317 miljoner franska franc, 1994: −1 257 miljoner franska franc, 1995: −952 miljoner franska franc, 1996: −22 miljoner franska franc, 1997: −3 100 miljoner franska franc. Aktieägaren staten har således vid flera tillfällen tvingats skjuta till kapital till SMC för att banken skall uppfylla EG:s kapitaltäckningskrav för banker.

Förlusten 1994, som uppgick till nästan lika mycket som det totala egna kapitalet, förklaras genom de stora avsättningar som bankkommissionen (Commission bancaire) krävde efter sin undersökning av banken ([3]).

Under 1995 gjorde SMC en förlust på 952 miljoner franska franc på koncernnivå. Förlusterna var förknippade med avsättningar på 330 miljoner franska franc för dotterbolagen i fastighetsbranschen, till vilka skall läggas 400 miljoner franska franc i avsättningar för tvistiga eller osäkra utestående fordringar för kontorsrörelsen (varav 80 miljoner franska franc för fastighetsaffärer). Enligt de franska myndigheterna beror dessa avsättningar på den ekonomiska krisen 1995 som i särskilt hög grad skall ha drabbat södra Frankrike samt på att SMC ännu inte hade tillräckligt god kontroll över sina åtaganden. För övrigt låg rörelsekostnaderna kvar på en alltför hög nivå med hänsyn till marknadsförhållandena och i jämförelse med konkurrenterna.

Trots den finansiella sanering som genomfördes under 1994 och 1995 har SMC fortsatt att gå med förlust. Resultatet för räkenskapsåret 1996 belastas även det av stora avsättningar. Betydande avsättningar har behövt göras för osäkra fordringar i olika former, såsom banklån, leasingtransaktioner eller förluster på fordringar i samband med fastighetstransaktioner. Det sammanlagda belopp som bokförts för avsättningar för och sanering av osäkra kundfordringar och leasade tillgångar uppgår, exklusive dotterbolag, till 246 miljoner franska franc. Av detta belopp kan 48 miljoner franska franc hänföras till fastighetstransaktioner och 198 miljoner franska franc till övriga kundkrediter.

Trots de genomförda saneringsåtgärderna i form av avyttring av icke-strategiska tillgångar, ett bättre kundurval och minskade kostnader lyckades SMC inte få sina finanser i balans till det första halvåret 1997 utan uppvisade en halvårsförlust på 1,8 miljoner franska franc på koncernnivå. Den nya styrelse för SMC som utnämndes i december 1997 har granskat resultatet ingående i syfte att föreslå åtgärder som kan säkerställa bankens framtid. Efter revisioner utförda av oberoende revisionsbyråer framkom det att behovet av ytterligare avsättningar ([4]) låg på en nivå som överskred bankens kvarvarande egna kapital, vilket innebar att banken befann sig i en situation

([3]) Det rör sig i första hand om avsättningar på 555 miljoner franska franc för fastighetstransaktioner. (320 miljoner franska franc av dessa avsättningar avsåg en enda fastighet på rue Auber i Paris. Det bör noteras att SMC 1990 kunde kompensera räkenskapsårets rörelseförluster med extraordinära intäkter på ca 400 miljoner franska franc som härrörde från realisationsvinster på 570,5 miljoner franska franc som Parisavdelningen gjort på fastighetstransaktioner. Det var dock vid denna tidpunkt som spekulationsvågen på fastighetsmarknaden hade nått sin allra högsta nivå.) Till detta skall läggas förluster på svappar och en realisationsförlust på 294 miljoner franska franc till följd av omklassificering av en post långfristiga värdepapper. Dessutom tillkommer 191 miljoner franska franc i retroaktiva avsättningar för tvistiga fordringar och 240 miljoner franska franc i avsättningar för år 1994 för krediter till små och medelstora företag.

([4]) Det totala belopp i ytterligare avsättningar som den oberoende externa revisorn rekommenderade uppgår till ca 2,2 miljarder franska franc fördelat enligt följande: utlåningsportföljen 757 miljoner franska franc, juridiska risker 368 miljoner franska franc, dotterbolagen 230 miljoner franska franc, sociala skulder 416 miljoner franska franc, fastighetstillgångar eller -fordringar 227 miljoner franska franc samt övrigt 245 miljoner franska franc.

som var oförenlig med de försiktighetskrav och övriga regler den omfattas av.

SMC:s aktieägare ansåg under dessa omständigheter att den enda lösning som kunde säkra bankens framtid var att ge den ett tillskott av kapital och en partner med förmåga att genomföra omstruktureringen av företaget. Avyttringen av SMC inleddes den 22 april 1998 med offentliggörandet i Frankrikes officiella tidning (JORF) av meddelandet om avyttring av banken genom en ömsesidig överenskommelse mellan de berörda parterna utan några särskilda anbudsvillkor. Sexton banker kontaktades ([5]), fyra tog del av dokumentationen ([6]) och en enda bank, Banque Chaix, lämnade in ett definitivt anbud. Banque Chaix är dotterbolag till Crédit Commercial de France (CCF) som är en privat fransk bankgrupp med ett landsomfattande kontorsnät och en uppsättning regionala banker. Den 12 juni 1998 undertecknade Banque Chaix kontraktet om att förvärva aktierna i SMC. Samma dag godkände SMC:s styrelse bankens bokslut för 1997 som visade en konsoliderad förlust på 3,1 miljarder franska franc, vilket innebar att det krävdes ett kapitaltillskott på 2,909 miljarder franska franc för att återställa den miniminivå för det egna kapitalet som krävs enligt försiktighetsreglerna. Innan banken avyttrades beslutade staten att ge SMC ett sista kapitaltillskott på 2,909 miljarder franska franc samt att bevilja en kompletterande garanti på 423 miljoner franska franc till köparen i syfte att täcka eventuella garantianspråk.

Tabell 1

SMC: finansiella nyckeltal

(miljoner FRF)

	1992	1993	1994	1995	1996	1997
Summa rörelseintäkter	1 240	1 353	1 023	977	1 442	1 211
Kostnader och avskrivningar	1 344	1 334	1 262	1 204	1 170	1 158
Rörelseresultat brutto	– 104	18	– 239	– 228	272	53
(Netto)resultat för räkenskapsåret	– 451	– 317	– 1 257	– 952	– 22	– 3 100
Total balansomslutning	27 587	26 100	26 812	25 634	23 860	23 149
Eget kapital	1 106	1 300 ([1])	2 147 ([1])	1 755 ([1])	835	797

([1]) Inklusive de kapitaltillskott som genomfördes 1993, 1994 och 1995.
Källa: SMC:s förvaltningsberättelser 1992–1997.

2.2 **Skälen till inledandet av förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget den 18 september 1996 och till utvidgandet av förfarandet den 14 juli 1998**

I sitt beslut av den 18 september 1996 om att inleda förfarandet ansåg kommissionen att de kapitaltillskott på totalt 1,241 miljarder franska franc som genomfördes 1994 och 1995 (båda bokfördes för år 1994) samt det kapitaltillskott på 858 miljoner franska franc som planerades för år 1996 kunde innehålla inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget.

Kommissionen betonade att dessa kapitaltillskott på sammanlagt 2,099 miljarder franska franc var en förutsättning för att SMC skulle kunna överleva eftersom åtgärderna i saneringsplanen från 1993 hade misslyckats. Kommissionen påpekade även att det inte fanns tillgång till en omstruktureringsplan som inom rimlig tid kunde återställa bankens långsiktiga lönsamhet. Det var vidare inte fastställt att kostnaderna för en kontrollerad likvidation skulle ha varit större än kostnaderna för kapitaltillskottstransaktionerna, som de franska myndigheterna ansåg. Det var heller inte fastställt att kapitaltillskotten begränsats till det strikt nödvändiga.

Även om kommissionen hade avgett ett positivt utlåtande om de kapitaltillskott på 860 miljoner franska franc som den underrättades om 1993, förbehöll den sig rätten att senare kontrollera om dess bedömning grundat sig på felaktiga eller ofullständiga uppgifter eller om det därefter skett förändringar av de faktiska omständigheter som ledde till kommissionens godkännande. Om endera av dessa omständigheter förelåg skulle de kapitaltillskott på 860 miljoner franska franc som kommissionen underrättades om 1993 likaledes kunna betraktas som statligt stöd.

Av samma skäl som vid inledandet av förfarandet den 18 september 1996 beslutade kommissionen den 14 juli 1998 att de nya stödåtgärderna till förmån för SMC, i form av ett kapitaltillskott på 2,909 miljarder franska franc och ett garantitak på ca 400 miljoner franska franc avsett att täcka eventuella garantianspråk, kunde innehålla inslag av statligt stöd. Kommissionen betonade även att det inom ramen för det föreliggande förfarandet var lämpligt att kontrollera dels om privatiseringsvillkoren kunde innehålla ett inslag av stöd till SMC och

([5]) ABN AMRO, Argentaria (Spanien), Banco de Santander (Spanien), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Spanien), BCH (Spanien), Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding – Turkiet), Cie Financière Edmond de Rotschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Spanien), San Paolo (Italien) och Société Générale.

([6]) Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse och Société Générale.

dels, mot bakgrund av det privatiseringsförfarande som tillämpats, om försäljningspriset kunde innehålla ett inslag av statligt stöd till köparen.

3. SYNPUNKTER FRÅN DE BERÖRDA PARTERNA

Kommissionen har mottagit nedanstående synpunkter efter det att beslutet att inleda förfarandet offentliggjordes i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Inom ramen för det förfarande som inleddes den 18 september 1996 har Société Générale (SG) genom en skrivelse av den 25 februari 1997 specifikt kommenterat vad kommissionen hävdat i fråga om de kostnader som aktieägaren staten bör stå för vid en likvidation av SMC. SG hävdar att principen om en aktieägares begränsade ansvar inte är tillämplig på huvudaktieägaren i en bank som dessutom har ansvar för att upprätthålla insättarnas och marknadernas förtroende. SG hänvisar i detta avseende till artikel 52 första stycket i den franska banklagen av den 24 januari 1984, enligt vilken chefen för Frankrikes centralbank skall uppmana aktieägarna i en bank i svårigheter att ge banken det stöd den behöver. Enligt SG *"är det självklart att majoritetsaktieägaren, om det uppstår svårigheter, inte kan undgå skyldigheten att garantera bankens nettoskuld"*.

Genom en skrivelse av den 5 mars 1997 har den franska bankföreningen understött SG:s ståndpunkt genom att särskilt framhålla att det begränsade ansvaret för en aktieägare i en bank modifieras högst avsevärt genom artikel 52 första stycket i den ovan nämnda franska banklagen. Om det godtas att aktieägaren inte ansvarar för mer än sin ägarandel kommer åtgärderna för att omstrukturera och sanera kreditinstitut att mista större delen av sin effektivitet. Detta kan enligt bankföreningen leda till värdeminskningar och konkurser för bankinstitut, vilket varken skapar förtroende hos fordringsägarna eller främjar ekonomins goda funktion. ([7]).

Kommissionen har inte mottagit några synpunkter från berörd tredje part efter beslutet den 14 juli 1998 att utvidga detta förfarande.

4. SYNPUNKTER FRÅN DE FRANSKA MYNDIGHETERNA

Genom en skrivelse av den 3 december 1996 meddelade de franska myndigheterna kommissionen sina synpunkter till försvar för de åtgärder som omfattas av det förfarande som inletts enligt artikel 93.2 i fördraget. De har kompletterat dessa synpunkter genom skrivelser av den 3 december 1996, den 7 april 1997, den 16 april 1997, den 21 april 1997, den 26 augusti 1997, den 10 december 1997, den 19 juni 1998 och den 25 juni 1998. Eftersom dessa skrivelser ledde till att kommissionen utvidgade förfarandet lämnade de franska myndigheterna till följd av detta in ytterligare synpunkter den 28 juli 1998, den 12 augusti 1998 och den 11 september 1998.

4.1 Kapitaltillskotten

I sin skrivelse av den 3 december 1996 uppgav de franska myndigheterna att den plan för sanering av SMC som meddelades i juli 1993 i huvudsak hade följts, särskilt vad gäller minskningen av de sociala kostnaderna. SMC:s dåliga resultat 1994 berodde på en mindre förbättring än väntat av rörelseintäkterna samt på att avsättningarna och kostnaderna för de tvistiga fordringarna ökade i stället för att minska.

Genom en skrivelse av den 26 augusti 1997 förklarade de franska myndigheterna att det inte föreföll som om de kapitaltillskott som den franska staten genomfört till förmån för SMC hade snedvridit eller hotat att snedvrida konkurrensen. SMC hade inte tillämpat en prispolitik som snedvred konkurrensen mellan bankerna eftersom låneräntorna till kunderna var högre än vad konkurrenterna erbjöd och avgifterna för olika tjänster låg något över genomsnittet av vad de andra bankerna i området tog ut. Dessutom hävdade myndigheterna att SMC inte hade förstärkt sin konkurrensposition på bekostnad av de andra bankerna eftersom banken sedan 1994 fått se sin marknadsandel långsamt minska och antalet kunder stagnera.

I sina skrivelser av den 10 december 1997 samt den 18 juni och den 25 juni 1998 uppgav de franska myndigheterna att SMC trots saneringsansträngningarna, vilka innebar avyttring av icke-strategiska tillgångar, ett bättre kundurval och minskade kostnader, inte lyckats få sina finanser i balans det första halvåret 1997. Efter den fördjupade undersökning och den uttömmande revision som genomfördes av den nya bankledningen och av oberoende revisionsbyråer tillkännagav de franska myndigheterna att den enda lösning som kunde säkra SMC:s framtid var att företaget fick en partner med den nödvändiga förmågan att genomföra omstruktureringen av företaget. Beslutet att ge ett sista kapitaltillskott på 2,9 miljarder franska franc till SMC och att bevilja ett garantitak på ca 400 miljoner franska franc har enligt de franska myndigheterna gjort det möjligt att avyttra banken till en privat köpare som åtar sig att omstrukturera den.

4.2 Likvidationskostnaderna

Inom ramen för det förfarande som inleddes den 18 september 1996 och genom en skrivelse av den 16 april 1997 har de franska myndigheterna och den franska bankföreningen under-

([7]) Chefen för Frankrikes centralbank lämnade i början av augusti 1997 också in en skrivelse, men efter det att de normala tidsfristerna för detta förfarande gått ut.

stött SG:s ståndpunkt genom att särskilt framhålla att principen om begränsat ansvar för en aktieägare i en bank modifieras högst avsevärt genom tre rättsliga bestämmelser, nämligen artikel 52 första stycket i den franska banklagen, artikel 180 i lagen av den 25 januari 1985 om sanering och likvidation av företag, enligt vilken det är möjligt att ålägga dem som juridiskt eller de facto varit företagsledare och är skyldiga till misskötsel att ansvara för samtliga eller en del av företagets skulder, samt artikel 1382 i civillagen, enligt vilken ansvar kan utkrävas av den vars felaktiga handlande skadar någon annan ([8]).

De franska myndigheterna lämnade i sin skrivelse av den 21 april 1997 in en bedömning av likvidationskostnaderna för SMC under antagande om en likvidation i godo. De hävdade att om staten genomfört en likvidation i godo av SMC i början av 1995 i stället för att ge ett tillskott till det egna kapitalet skulle likvidationskostnaden ha uppgått till ett belopp i storleksordningen 4,7 miljarder franska franc.

5. BEDÖMNING AV STÖDÅTGÄRDERNA

5.1 Snedvridning av handeln mellan medlemsstaterna

Liberaliseringen av de finansiella tjänsterna och utvecklingen av den gemensamma marknaden för finansiella tjänster leder till att handeln mellan medlemsstaterna blir allt mer känslig för snedvridningar av konkurrensen. Bankerna kan i princip bedriva sin verksamhet, som huvudsakligen grundar sig på att ta emot insättningar och bevilja lån, över gränserna, men de stöter ofta på hinder för sin expansion i utlandet ([9]). Dessa hinder är ofta förknippade med de inhemska bankernas lokala förankring, som gör det dyrare att komma in på marknaden för de utländska konkurrenterna. Eftersom kapitalrörelsernas liberalisering ger bankerna allt större möjligheter att erbjuda sina tjänster i andra medlemsstater, vilket Crédit Lyonnais, Deutsche Bank och Westdeutsche Landesbank redan gjort, kan varje stöd som beviljas en lokal bank vara ett hinder för denna utveckling.

Dessutom skärps konkurrensen mellan de finansiella företagen inom gemenskapen betydligt i samband med den ekonomiska och monetära unionen. Med införandet av den gemensamma valutan kommer handeln inom gemenskapen att kunna utvecklas utan vare sig växelkursrisker eller växlingskostnader, vilket innebär att de snedvridningar av konkurrensen som beror på statligt stöd och som tidigare i högre grad var begränsade till medlemsstaternas nationella marknader nu får större genomslag.

De stöd som har till syfte att göra det möjligt för nationella kreditinstitut med ett regionalt verksamhetsområde att överleva trots att de har otillräcklig lönsamhet och saknar förmåga att klara konkurrensen, såsom de som beviljats SMC, riskerar således att snedvrida konkurrensen på gemenskapsnivå eftersom de gör det svårare för utländska banker att komma in på de franska regionala bankmarknaderna.

Om åtgärderna i fråga innehåller inslag av statligt stöd måste således slutsatsen bli att de skall omfattas av artikel 92.1 i fördraget, eftersom de i så fall utgör statligt stöd som snedvrider konkurrensen i en utsträckning som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna.

5.2 Inslag av stöd i de åtgärder som granskas inom ramen för detta förfarande

5.2.1 *Förfarandet vid avyttringen av SMC*

Vid utvidgandet av detta förfarande den 14 juli 1998 framhöll kommissionen nödvändigheten av att kontrollera om villkoren för privatiseringsförfarandet innebar ett inslag av stöd till SMC eller till köparen.

Kommissionen har fastställt sin ståndpunkt beträffande privatiseringar i sin 23:e rapport om konkurrenspolitiken ([10]) från 1993. I rapporten anges de fall i vilka det kan anses att en privatisering inte innehåller inslag av statligt stöd och de fall i vilka det krävs en anmälan på grund av att det finns en presumtion för statligt stöd i samband med privatiseringsförfarandet. Dessa principer innebär särskilt att stöd inte föreligger och att anmälan inte behöver ske om

— försäljningen genomförs i form av en öppen anbudsinfordran,

— försäljningen genomförs på ett sätt och enligt villkor som är icke-diskriminerande och öppna för insyn,

— företaget avyttras till högstbjudande, och

— de intresserade parterna får tillräcklig tid för att förbereda sitt anbud och får all den information som krävs för att kunna göra en konkret bedömning.

([8]) Chefen för Frankrikes centralbank lämnade i början av augusti 1997 också in en skrivelse, men efter det att de normala tidsfristerna för detta förfarande gått ut.

([9]) Utländska bankers inträde på den franska marknaden är ett relativt nytt fenomen. Deras totala marknadsandel hade ökat till 8 % vid utgången av 1993, men den minskade till 7,7 % 1994.

([10]) Jfr punkt 403, s. 273. De franska myndigheterna hade informerats direkt och i förväg om kommissionens ståndpunkt genom en skrivelse av den 14 juli 1993 från generaldirektören för konkurrens.

Enligt kommissionen kan däremot en avyttring innehålla inslag av statligt stöd om den

— genomförs genom ett begränsat förfarande eller genom en ömsesidig överenskommelse mellan parterna om försäljning (i detta fall kan det föreligga ett stöd till köparen om det inte rör sig om ett marknadspris och om priset är undervärderat), eller

— föregås av ett förfarande med avskrivning av skulder till staten, offentliga företag eller annat offentligt organ, varvid stödet utgår till det företag som mottar kapitaltillskottet, eller

— föregås av en omvandling av skuld till kapital eller av ett kapitaltillskott, varvid stödet utgår till det företag som mottar kapitaltillskottet, eller

— genomförs på villkor som inte skulle vara godtagbara för en transaktion som genomförs mellan investerare i en marknadsekonomi.

Vid en första anblick kan det förefalla som om avyttringen skulle kunna innebära ett stöd till såväl köparen som till SMC eftersom den genomförts i form av en ömsesidig överenskommelse mellan parterna och föregåtts av ett kapitaltillskott. Vid en noggrannare granskning av avyttringsförfarandet visar det sig dock att den nödvändiga öppenheten och opartiskheten säkerställts genom förfarandet.

Efter offentliggörandet av pressmeddelandet från finansminister Dominique Strauss-Kahn den 21 april 1998 och offentliggörandet i Frankrikes officiella tidning den 22 april av meddelandet om avyttring av SMC genom en ömsesidig överenskommelse mellan de berörda parterna utan några särskilda anbudsvillkor, kontaktades sexton såväl utländska som franska företag av Lazard Frères et Compagnie, som är den statliga finansförvaltningens rådgivande bank. Följande företag kontaktades: ABN AMRO, Argentaria (Spanien), Banco de Santander (Spanien), Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, BBV (Spanien), BCH (Spanien), Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse, Carron & Cie (Korkmaz Yigit Holding – Turkiet), Cie Financière Edmond de Rotschild, Crédit Agricole, Crédit Mutuel, Groupe Banques Populaires, La Caixa (Spanien), San Paolo (Italien) och Société Générale. Fyra valde att ta del av dokumentationen, nämligen Banque Chaix, Banque Nationale de Paris, Caisse d'Epargne Provence-Alpes-Corse och Société Générale. Endast Banque Chaix lämnade den 3 juni 1998 in ett definitivt anbud om att köpa SMC.

Alla kontaktade banker som visade intresse för att köpa SMC upplystes om att SMC före avyttringen skulle få ett tillräckligt stort kapitaltillskott för att uppfylla EG:s kapitaltäckningskrav, efter det att hänsyn tagits till det konsoliderade nettoresultatet för räkenskapsåret 1997. De banker som tog del av dokumentationen fick ett utkast till kontrakt om avyttringen av SMC, med uppgift om kapitaltillskottets belopp och i vilket den potentiella köparen uppmanades att ange önskat garantibelopp för eventuell skada till följd av skulder vars ursprung inte hade klarlagts eller för identifierade men osäkra skatteskulder. Garantin för skatterisken värderades till 123 miljoner franska franc av den oberoende revisorn och detta belopp ingick i informationen till dem som tog del av dokumentationen.

Banque Chaix som var den enda bank som lämnade in ett definitivt anbud begärde 300 miljoner franska franc i garanti för de ”icke klarlagda” skulderna och de otillförlitliga skatteredovisningarna. Den 12 juni 1998 undertecknade Banque Chaix kontraktet om övertagande av SMC, med förbehåll för kommissionens godkännande av det stöd som den franska staten beviljat SMC.

Kommissionen har haft möjlighet att kontrollera de skrivelser som den rådgivande banken skickade till de banker som kontaktades i samband med privatiseringen av SMC, dvs. svaren från dessa banker, den rådgivande bankens rapport om bedömningen av SMC som var tillgänglig för dem som tog del av dokumentationen, utkastet till kontrakt som lämnades till dem som tog del av dokumentationen samt avtalet om avyttring av aktierna i SMC undertecknat av köparen. På grundval av den tillgängliga informationen kan kommissionen dra slutsatsen att det förfarande som följts har säkerställt att SMC avyttrats under de nödvändiga öppna och opartiska förhållandena.

Dessutom har staten inte ålagt köparen några förpliktelser, utöver dem som har samband med genomförandet av omstruktureringsplanen, som skulle kunna medföra ytterligare kostnader och leda till ett lägre försäljningspris.

Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att det inte förekommit inslag av statligt stöd till vare sig SMC eller köparen inom ramen för privatiseringsförfarandet.

5.2.2 *Kapitaltillskotten och den garanti som beviljats för att täcka eventuella garantianspråk*

I enlighet med vad kommissionen betonade i sina beslut om att inleda och utvidga det föreliggande förfarandet kan kapitaltillskotten i fråga innehålla inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget. Eftersom SMC var en offentlig bank som bildats av staten och som kontrollerades av offentliga myndigheter utgör varje tillskott av kapital från den offentliga aktieägarens sida till SMC följaktligen statligt stöd, såvida inte en privat investerare under normala marknadsförhållanden hade genomfört samma transaktion [11]. Det ankommer på kommissionen att i förekommande fall fastställa om ett sådant stöd kan anses vara förenligt med fördraget.

[11] I syfte att bedöma om offentliga kapitalskott till företag utgör statligt stöd grundar sig kommissionen på principen om en affärsmässig investerare i en marknadsekonomi, jfr kommissionens meddelande till medlemsstaterna, EGT C 307, 13.11.1993, s. 3.

De åtgärder som kan innehålla inslag av statligt stöd i samband med kapitaltillskotten rör de kapitaltillskott som genomfördes 1993 till ett belopp av 860 miljoner franska franc, det tillskott till det egna kapitalet som genomfördes 1994 och 1995 till ett totalt belopp av 1,241 miljarder franska franc och avsåg år 1994, det tillskott till det egna kapitalet som genomfördes 1996 till ett belopp av 858 miljoner franska franc och avsåg år 1995 samt det kapitaltillskott på 2,909 miljarder franska franc som aviserades 1998 och avsåg år 1997. Det totala icke nuvärdesberäknade beloppet för dessa kapitaltillskott uppgår till 5,868 miljarder franska franc. Dessutom kan även den garanti på 423 miljoner franska franc som beviljats av staten i syfte att täcka eventuella garantianspråk innehålla inslag av statligt stöd.

Tabell 2

Kapitaltillskott från den franska staten till Société Marseillaise de Crédit vilka omfattas av granskningen inom ramen för detta förfarande

År	Kapitaltillskott (i miljoner FRF)	Kommentarer
1993 1:a delen 2:a delen	 460 160	Den 13 oktober 1993 fann kommissionen att de kapitaltillskott som planerades för år 1993–1994 till ett totalt belopp av 860 miljoner franska franc inte omfattades av artikel 92.
1994 1:a delen ([1]) 2:a delen	 95 326	Den första delen (95 miljoner franska franc) samt 145 miljoner franska franc av den andra delen, dvs. totalt 240 miljoner franska franc, skall betraktas som en del av de kapitaltillskott som planerades 1993 och som godkändes av kommissionen den 13 oktober 1993. Det resterande belopp som kommissionen inte yttrat sig om uppgår till 181 miljoner franska franc.
1995 ([1])	1 060	Meddelat i slutet av april 1995.
1996 ([1])	858	Meddelat i början av juni 1996.
1998 ([1])	2 909	Meddelat i juni 1998.
Icke nuvärdes-beräknad summa	5 868	

([1]) Avser föregående räkenskapsår.

Den 13 oktober 1993 fann kommissionen, på grundval av de tillgängliga uppgifterna, att de kapitaltillskott som planerades 1993 för år 1993–1994 till ett totalt belopp av 860 miljoner franska franc inte omfattades av artikel 92 i fördraget.

Kommissionen har inom ramen för förfarandet enligt artikel 93.2 i fördraget fått kännedom om de synpunkter som bankkommissionen framförde i sin skrivelse av den 27 december 1994 till SMC:s styrelseordförande. Med utgångspunkt från dessa synpunkter kan slutsatsen dras att det i omstruktureringsplanen från 1993 inte tagits hänsyn till rekommendationerna från bankkommissionen, som betonade svagheten i bankens system för riskkontroll. Bankkommissionen understryker i detta sammanhang att utvecklingen av nya verksamheter, såsom marknadstransaktioner, fastighetsfinansiering och specialiserade dotterbolag, inte alltid åtföljts av utvärderings- och kontrollmekanismer, vilket inneburit att de styrande organen och bolagsstyrelsen ibland inte varit informerade eller endast har fått en ofullständig bild av de risker som tagits. Bankkommissionen uppger att en del av dessa svagheter hade påpekats redan i en tidigare rapport från 1992 och att de fortfarande förelåg 1994. Enligt bankkommissionen hade kontrollen över engagemanget i företagen i fastighetsbranschen, kontrollen över marknadstransaktionerna samt huvudkontorets kontroll över nätet med lokalkontor och dotterbolag inte gjort några framsteg under 1993 och 1994.

SMC:s dåliga resultat beror således även på interna faktorer i banken, vilka skulle ha kunnat förutses men som det uppenbarligen inte togs hänsyn till vid utarbetandet av omstruktureringsplanen 1993. Denna information hade inte framförts till kommissionen då den yttrade sig över det första kapitaltillskottet på 860 miljoner franska franc för år 1993.

Kommissionen anser följaktligen att det kapitaltillskott som den franska staten gjorde med avseende på år 1993 utgör statligt stöd enligt artikel 92 i fördraget. Aktieägaren staten borde ha varit medveten om att detta kapitaltillskott inte skulle ge en normal avkastning. I stället för att kunna se fram emot en rimlig avkastning på den genomförda investeringen utan att behöva skjuta till nytt kapital har staten i stället sett sig tvungen att skjuta till ytterligare medel, till ett belopp som är ännu större än det som beslutades 1993.

De återkommande kapitaltillskotten under 1994, 1995 och 1997 blev nödvändiga för SMC:s överlevnad eftersom de övergripande åtgärder för att omstrukturera banken som genom-

förts sedan 1993 delvis misslyckats och inte hade varit tillräckliga för att återställa lönsamheten. Enligt omstruktureringsplanen skulle banken ha gjort en förlust på ca 190 miljoner franska franc 1993 och åter bli lönsam från och med 1994. Förlusten 1993 blev i själva verket högre (ca 317 miljoner franska franc) än förväntat och bokslutet för år 1994 visade en förlust på 1,257 miljarder franska franc. SMC var följaktligen tvunget att be sin aktieägare om hjälp för att kunna uppfylla kravet på en kapitaltäckningsgrad på minst 8 %. Samma sak inträffade 1995. På grund av den försämrade finansiella situationen för banken under 1997 beslutade staten att sätta igång ett förfarande för att avyttra SMC, eftersom det ansågs att det enda möjliga sättet att ge banken en framtid var att hitta en stabil partner med förmåga att genomföra omstruktureringen av företaget. Staten beslutade att ge företaget ett sista kapitaltillskott före avyttringen i syfte att täcka bankens tidigare förluster och kvarstående riskexponering.

Utan de statliga kapitaltillskotten skulle banken ha tvingats ansöka om konkurs. Avyttringen av SMC till en privat köpare, som åtar sig att omstrukturera banken, till ett pris av 10 miljoner franska franc innebar inte att staten kunde få tillbaka sitt satsade kapital med en avkastning som står i proportion till den risk som tagits. Eftersom staten inte uppträtt som en privat investerare i en marknadsekonomi bör dess åtgärder till förmån för SMC följaktligen betraktas som statligt stöd.

Vid uppskattningen av stödbeloppet bör det hållas i minnet att syftet med samtliga kapitaltillskott var att täcka gjorda förluster. Följaktligen har i stort sett alla de medel som staten skjutit till förbrukats. Därför bör kapitaltillskotten på 5,868 miljarder franska franc i sin helhet betraktas som statligt stöd.

Det måste även göras en bedömning av stödinslaget i den garanti på 423 miljoner franska franc som beviljats av staten för att täcka eventuella garantianspråk. Garantin består av statens åtagande att gottgöra köparen för eventuell skada till följd av skulder vars ursprung inte hade klarlagts för denne eller för identifierade men osäkra skatteskulder. Det är oklart huruvida denna garanti kommer att utnyttjas eftersom den huvudsakligen omfattar icke identifierade risker eller hypotetiska händelser inom SMC.

Garantin för skatterisken värderades till 123 miljoner franska franc av den oberoende revisorn och detta belopp ingick i informationen till dem som tog del av dokumentationen. I det utkast till kontrakt som presenterades för de banker som tog del av dokumentationen förväntades den potentiella köparen ange ett garantibelopp för de ”icke klarlagda” skulderna och de otillförlitliga skatteredovisningarna. Den bank som lämnade in ett definitivt anbud begärde 300 miljoner franska franc i garanti för de ”icke klarlagda” skulderna och de otillförlitliga skatteredovisningarna.

Med tanke på SMC:s finansiella ställning och de tidigare underskattningarna av det faktiska behovet av avsättningar är det rimligt att köparen är extra försiktig vid beräkningen av det belopp som garantin skall täcka. Kommissionen anser följaktligen att garantin är berättigad och att stödinslaget är lika med garantibeloppet. På grund av svårigheten att exakt fastställa skatterisken, vilken av revisionsbyrån uppskattades till 123 miljoner franska franc, är det lämpligt att räkna med en variationsmarginal på ± 10 % av värdet av den garanti som täcker denna risk. Kommissionen fastställer därför det statliga stöd som den kan godkänna inom ramen för garantin till högst 435,3 miljoner franska franc.

I sin skrivelse av den 21 april 1997 framhöll de franska myndigheterna att de ovan nämnda kapitaltillskotten var den minst kostsamma lösningen för aktieägaren staten.

Kommissionen medger och är övertygad om att det är nödvändigt att säkerställa insättarnas och marknadernas förtroende för kreditinstitutens goda funktion och stabilitet. En grundläggande faktor för att säkerställa detta förtroende är respekten för marknadsdisciplinen, vilket inkluderar möjligheten till sanktioner för kreditinstitut som är strukturellt olönsamma och i förekommande fall att de slås ut från marknaden. Att hålla kreditinstitut som saknar återhämtningsmöjligheter vid liv ger däremot upphov till betydande snedvridningar av konkurrensen, innebär en moralisk risk och leder slutligen till att den övriga delen av banksystemet försvagas. Dessutom orsakar det allvarliga felallokeringar av resurser och således en snedvridning av ekonomin i sin helhet.

I en marknadsekonomi beslutar aktieägarna normalt sett att stödja en ekonomisk verksamhet om den har tillräckliga utsikter till lönsamhet på lång sikt. Ett sådant uppträdande är i förekommande fall förenligt med principen om en privat investerare i en marknadsekonomi.

I exceptionella fall kan en aktieägare i syfte att skydda sitt eget rykte känna sig föranledd att ge sitt stöd även om det berörda företagets lönsamhetsutsikter är otillräckliga. För att fastställa att aktieägaren statens uppträdande inte utgjorde statligt stöd måste det först läggas fram bevis för att statens rykte stod på spel på samma sätt som för en privat aktieägare. Även om detta kan fastställas innebär det inte att staten kan undandra sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget utan att handla i strid mot artikel 222 i fördraget. Om så vore fallet skulle de offentliga företag som har en aktieägare med obegränsade resurser samtliga kunna undandra sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget. Ett bidrag från en statlig aktieägare som går utöver vad en privat aktieägare normalt skulle ha gett under liknande omständigheter kan därför betraktas som ett statligt stöd som kan leda till snedvridning av konkurrensen.

Kommissionen anser att en aktieägares bidrag till ett företag som befinner sig i likvidation endast i exceptionella fall kan överstiga dennes andel av aktiekapitalet. Aktieägaren kan ha ett särskilt ansvar i fall av bedrägeri eller i sådana fall av misskötsel eller felaktigt handlande som de franska myndigheterna anfört, om dessa handlingar kan beläggas och enbart i en omfattning

som motsvarar handlingarnas finansiella konsekvenser ([12]). Även om det skulle kunna fastställas att staten som aktieägare juridiskt eller de facto var likställd med en företagsledare eller att staten är skyldig till misskötsel eller felaktiga handlingar som skadat någon annan och de finansiella konsekvenserna av detta eventuella ansvar motsvarade stödbeloppet, kan sådana bestämmelser inte innebära att staten kan undandra sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget utan att bryta mot den rättsliga principen om att ingen kan grunda sin argumentation på de fel denne själv begått *(nemo auditur propriam turpitudinem allegans)*. Kommissionen anser följaktligen att den allmänna principen om en aktieägares begränsade ansvar i ett aktiebolag förblir tillämplig även i föreliggande ärende.

Vad gäller hänvisningen till artikel 52 första stycket i den franska banklagen ifrågasätter inte kommissionen dess giltighet i förhållande till EG-direktiven på bankområdet. Kommissionen konstaterar dock att det i detta stycke talas om att uppmana aktieägarna, och inte om en skyldighet för dem, att ge sitt stöd till ett kreditinstitut i svårigheter. För det första kan det konstateras att varken de franska myndigheterna eller berörd tredje part nämner aktieägarnas skyldighet att ge stöd. Det kan likaledes konstateras att aktieägarna vid vissa franska bankkonkurser nyligen har vägrat att hörsamma sådana uppmaningar från Frankrikes centralbankschef och att Paris appellationsdomstol i ett ärende nyligen (i målet Compagnie du BPT ([13])) bekräftade att artikel 52 i banklagen bör tolkas på ett sätt som inte är tvingande för aktieägarna. Om huvudaktieägarna i en bank i andra fall beslutat att ge sitt stöd har de gjort detta antingen för att skydda sina ägarintressen på andra områden eller för att undvika allvarligare rättsliga konsekvenser. Det innebär dock inte att en aktieägare i en bank har en allmän rättslig skyldighet att under alla omständigheter ansvara för bankens skulder. En sådan förmodad skyldighet att ansvara för skulderna skulle i själva verket i praktiken kunna betraktas som ett brott mot principen om att aktieägarnas ansvar är begränsat till det kapital de satsat i aktiebolaget. En sådan skyldighet skulle med utgångspunkt från konkurrensreglerna innebära en diskriminering mellan privata och offentliga banker eftersom en privat investerare inte har tillgång till statens obegränsade resurser. I praktiken skulle en sådan regel göra det nästan omöjligt för en privat aktieägare att ha majoritetskontrollen över en privat bank som överstiger en viss storlek mot bakgrund av de enorma summor som skulle kunna behöva mobiliseras, vilket skulle innebära en ytterligare diskriminering mellan privata och offentliga banker.

Vad gäller argumentet om att aktieägaren staten bör ta ansvaret för skulderna på grund av sitt ansvar för en bristande kontroll eller övervakning av detta slag av företag, påminner kommissionen om att det vid bedömningen av stödinslaget i en statlig transaktion är lämpligt att skilja mellan de kostnader som åligger staten i form av aktieägare och de kostnader som staten kan behöva stå för av andra skäl, framför allt i egenskap av myndighet med ansvar för den monetära och finansiella stabiliteten. Kommissionen och Europeiska gemenskapernas domstol har redan avvisat argumentet om att en statlig aktieägare i samband med en likvidation har ett ansvar för skulderna som går utöver dennes andel av aktiekapitalet, med motiveringen att ett sådant utvidgat ansvar innebär en sammanblandning av statens roll som aktieägare och som försvarare av välfärden ([14]). Det är endast kostnaderna för staten i egenskap av aktieägare som är relevanta vid jämförelsen mellan kostnaderna för den valda lösningen och för de alternativa lösningarna, eftersom inslaget av statligt stöd i transaktionen avgörs av hur staten agerat i förhållande till hur en privat investerare skulle ha agerat. I detta sammanhang är det uppenbart att icke relevanta kostnader som sociala kostnader eller skattekostnader inte heller skall inkluderas i jämförelsen, eftersom företaget eller dess aktieägare normalt skall betala dessa ur sina egna medel, och följaktligen kan inte aktieägarna vid en likvidation ansvara för dem i en utsträckning som överstiger värdet av aktiekapitalet samt de garantier de tecknat ([15]).

I SMC:s fall vill kommissionen först och främst betona att kostnaden för statens saneringsaktion skulle ha varit mindre omfattande om det hade genomförts en fördjupad analys och drastiska omstruktureringsåtgärder på ett tidigare stadium, senast vid tiden för bankkommissionens första rapport 1992. En privat investerare skulle normalt ha ingripit då resultatet började försämras i början av 90-talet i stället för att vänta tills företaget hade visat förlust under sju år i rad innan de nödvändiga omstruktureringsåtgärderna vidtogs. Staten har genom sitt passiva agerande inte uppträtt som en förnuftig aktieägare. Följaktligen kan de franska myndigheternas argument om att kostnaderna för en likvidation skulle ha varit högre än om kostnaderna för kapitaltillskotten inte godtas.

För det andra avvisar kommissionen av nedanstående skäl det argument som syftar till att utvidga aktieägaren statens ansvar för likvidationsskulderna till ett belopp som går utöver dess andel av aktiekapitalet:

— Argumentet om utvidgat ansvar skiljer inte mellan statens skyldigheter i egenskap av aktieägare och de skyldigheter den anser sig ha i egenskap av välfärdsstat, ansvarig för den sociala stabiliteten, eller i egenskap av monetär myndighet.

([12]) Se artiklarna 179 och 180 i lagen av den 25 januari 1985 om sanering och likvidation av företag, Frankrikes officiella tidning, 26.1.1985.

([13]) Dom av den 13 januari 1998.

([14]) Se särskilt kommissionens beslut i ärendena Bull (EGT L 386, 31.12.1994, s. 1), Crédit Lyonnais (EGT L 308, 21.12.1995, s. 92), Efim (EGT C 349, 29.12.1993, s. 2) och EG-domstolens dom av den 14 september 1994 i målet Hytasa (De förenade målen C-278/92, C-279/92 och C-280/92, Rec. 1994, s. 1).

([15]) Förutsatt att det rör sig om garantier som tecknats på affärsmässiga villkor och som inte utgör statligt stöd.

— Argumentet om utvidgat ansvar har presenterats som om det skulle röra sig om ett ovillkorligt och obegränsat ansvar, och inte om ett ansvar inom ramen för lagen från 1985. De franska myndigheterna har i synnerhet inte lagt fram bevis för att aktieägaren staten juridiskt eller de facto var företagsledare för SMC och i kraft av denna ställning var förpliktigad att bevilja de berörda stöden på grund av att den hade ett ansvar för bedrägeri, misskötsel eller felaktiga handlingar som skadat någon annan. De franska myndigheterna har inte heller visat att de finansiella konsekvenserna av ett sådant ansvar skulle motsvara stödbeloppen.

— Även om samtliga dessa icke belagda faktorer skulle kunna påvisas kan de inte innebära att staten kan undandra sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget utan att bryta mot den rättsliga principen om att ingen kan grunda sin argumentation på de fel denne själv begått.

— Myndigheterna har inte framhållit att statens rykte skulle ha stått på spel på samma sätt som för en privat aktieägare. Även om staten skulle ha åberopat detta argument innebär det inte att den kan undandra sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget utan att hamna i konflikt med artikel 222 i fördraget.

Mot bakgrund av ovanstående framgår det att en privat investerare inte skulle ha genomfört de nämnda kapitaltillskotten eller beviljat garantin i fråga. Eftersom dessa åtgärder kan påverka handeln mellan medlemsstaterna innehåller de således inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget. I enlighet med vad som angavs vid inledandet av förfarandet kan åtgärdernas förenlighet med den gemensamma marknaden endast granskas enligt artikel 92.3 c i fördraget, på grundval av den nya omstruktureringsplan som köparen lagt fram och som framför allt måste visa att företaget har möjligheter att bli lönsamt.

5.2.3 *Möjligheten av att försäljningspriset innebar ett stöd till köparen*

Vid utvidgandet av förfarandet den 14 juli 1998 angav kommissionen att det var nödvändigt att kontrollera, särskilt med hänsyn till det privatiseringsförfarande som tillämpats, huruvida försäljningspriset kunde innebära ett inslag av stöd till köparen.

Kommissionen har under punkt 5.2.1 dragit slutsatsen att det genom privatiseringsförfarandet säkerställts att aktierna i SMC avyttrats under de nödvändiga öppna och opartiska förhållandena.

Med tanke på värdet av företaget enligt den bedömning som gjordes av den statliga finansförvaltningens rådgivande bank skulle det kunna föreligga en presumtion om stöd till köparen (Banque Chaix), om denne betalat ett pris för aktierna som understeg deras värde.

Värdet av SMC enligt den rådgivande bankens uppskattning, efter de statliga kapitaltillskotten och utan hänsyn till de kostnader som härrör från genomförandet av den sociala planen, varierar mellan 50 miljoner franska franc och 250 miljoner franska franc. Värderingen tog hänsyn till ett flertal metoder som allmänt används vid detta slag av analys av ett företags värde, nämligen metoden med uppskrivna nettotillgångar, metoden med nuvarande börsvärde och metoden med nuvarande transaktionsvärde för det egna kapitalet. Det anges klart i detta dokument att värderingen av företaget genomförts utan hänsyn till de omstruktureringskostnader som härrör från en minskning av personalstyrkan. Det har ansetts nödvändigt att genomföra en omstruktureringsplan på köparens bekostnad, vars kostnad beräknas till mellan […] (*) miljoner franska franc.

På grundval av denna värdering är bankens bokföringsmässiga värde negativt om hänsyn tas till de omstruktureringskostnader som härrör från en minskning av personalstyrkan.

Kommissionen konstaterar att det inom ramen för privatiseringsförfarandet, vilket anses ha genomförts på ett opartiskt och öppet sätt, endast har lämnats in ett definitivt anbud om att köpa SMC, vilket är anbudet från Banque Chaix på 10 miljoner franska franc. Dessutom innebär den saneringsplan som skall genomföras på köparens bekostnad en total finansiell insats på ca 950 miljoner franska franc för Banque Chaix, vilket motsvarar de beräknade ackumulerade förlusterna för de tre räkenskapsåren 1998/1999/2000 som köparen måste kompensera för att SMC skall uppfylla de föreskrivna kapitaltäckningskraven.

Köparens totala finansiella insats inkluderar kostnaderna för genomförandet av den sociala planen, vilka uppskattats till ca […] (*) miljoner franska franc. Även om hänsyn tas till köparens möjlighet att utnyttja den statliga garantin på 423 miljoner franska franc för eventuella icke identifierade risker, rör det sig fortfarande om ett positivt pris som överstiger revisonsbyråns värdering.

Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att försäljningspriset inte innebar ett stöd till köparen och att det överenskomna priset är ett marknadspris.

5.3 **Granskning av de beviljade stödens förenlighet**

Vid granskningen av de berörda stödens förenlighet följer kommissionen de allmänna principer som anges i gemenskapens

(*) Delar av denna text har utformats så att konfidentiella uppgifter inte skall röjas. Dessa delar omges av en hakparentes och är markerade med en asterisk.

riktlinjer för statligt undsättnings- och omstruktureringsstöd till företag i svårigheter ([16]). I riktlinjerna anges de villkor som skall iakttas för att ett stöd av detta slag skall kunna betraktas som förenligt med fördraget. De berörda åtgärderna är inte undsättningsstöd i den mening som avses i riktlinjerna eftersom de inte är tillfälliga åtgärder i avvaktan på omstruktureringsåtgärder. Deras förenlighet med fördraget måste därför fastställas genom att undersöka om de kan betraktas som omstruktureringsstöd och om de i så fall uppfyller villkoren för den typen av stöd.

Kommissionen anser att omstruktureringsstöd kan bidra till att utveckla näringsverksamheter utan att påverka handelsutbytet i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset om följande villkor är uppfyllda:

1) Det finns en omstruktureringsplan som genomförs fullt ut och som gör det möjligt att inom rimlig tid återställa den minsta lönsamhet som krävs på de investerade medlen och därigenom återställa företagets bärkraft på lång sikt.

2) Det lämnas motprestationer för att kompensera stödets snedvridande effekter på konkurrensen som är tillräckligt omfattande för att stödet inte skall anses strida mot det gemensamma intresset.

3) Stödet står i proportion till de eftersträvade målen och är begränsat till det absoluta minimum som krävs för omstruktureringen, så att företaget självt står för största möjliga del av insatserna för att återställa lönsamheten.

4) Omstruktureringsplanen genomförs i sin helhet, liksom varje annan skyldighet enligt kommissionens slutliga beslut.

5) Det inrättas ett system för övervakning av det föregående villkoret.

De uppgifter som de franska myndigheterna lämnade in vid tiden för kapitaltillskotten till SMC för åren 1993, 1994 och 1995 var inte tillräckliga för att kommissionen på ett lämpligt sätt skulle kunna granska bankens möjligheter till lönsamhet på lång sikt.

Den nya statliga åtgärden med avseende på år 1997 är således delvis förknippad med att de försök till övergripande omstrukturering som gjorts alltsedan 1993 misslyckats.

Kommissionen anser följaktligen att det inom ramen för detta förfarande är nödvändigt att göra en samlad granskning av förenligheten med fördraget för alla de åtgärder som innebär statligt stöd till SMC mot bakgrund av köparens senaste omstruktureringsplan.

5.3.1 *Granskning av åtgärderna för att omstrukturera SMC och återställa företagets långsiktiga lönsamhet*

Den omstruktureringsplan som lagts fram grundar sig i första hand på en fortsättning av de rationaliseringsåtgärder som inleddes redan för flera år sedan. Under perioden 1994–1996 har det bl.a. rört sig om en avyttring av icke strategiska innehav för 221 miljoner franska franc. Till detta skall läggas åtgärder för att minska rörelsekostnaderna, såsom minskningen av personalstyrkan med ca 1 000 personer (772 mellan 1990 och 1994 samt 210 mellan 1994 och 1997), samt åtgärderna för att lägga ut specialiserad finansiell och administrativ kompetens inom själva affärsbanksverksamheten på entreprenad. Detta har medfört att SMC:s affärsmässiga ställning försämrades med 20 % mellan 1995 och 1997. Inom SMC:s utbredningsområde minskade således dess andel av den totala utlåningen med 20 %, från 2,55 % i december 1995 till 2,02 % under andra halvåret 1997.

Banque Chaixs mål är att få SMC på fötter så att den blir en lönsam regional bank med förmåga att själv finansiera sin utveckling. Detta kräver ytterligare ansträngningar för att

— omedelbart avveckla samtliga kvarvarande diversifierade verksamheter genom likvidation eller avyttring,

— väsentligt och varaktigt minska dess rörelsekostnader, samt

— modernisera och förenkla dess organisation och arbetsmetoder.

Den plan som köparen lagt fram avser perioden 1997–2002 och huvudpunkterna är följande:

a) En återgång för SMC till att bedriva affärsbanksverksamhet i närområdet. Det innebär en minskning av SMC:s balansomslutning med 2,91 miljarder franska franc, dvs. 12,6 % av balansomslutningen för 1997, genom att verksamheten för dotterbanken SOFICIM (som motsvarar 5 % av balansomslutningen för 1997) helt upphör, genom att engagemanget i företagen i fastighetsbranschen upphör (2 % av balansomslutningen för 1997), genom att övrig fastighetsverksamhet upphör (3 % av balansomslutningen för 1997),

([16]) EGT C 368, 23.12.1994, s. 12.

genom att verksamheten med ”riskkapital” upphör (0,7 % av balansomslutningen för 1997), genom att GP Banque avyttras samt genom att lånen till offentliga myndigheter upphör.

b) Genomförandet av social plan om ca […] (*) miljoner franska franc på köparens bekostnad som innebär minskade personalutgifter på 28 % år 2002 jämfört med 1997. Enligt planen skall antalet anställda år 2002 uppgå till […] (*) personer jämfört med […] (*) 1997. Denna sociala plan skall läggas till de två ovan nämnda planerna, vilka till en total kostnad av 256 miljoner franska franc redan innebär minskade personalkostnader på 10 %.

c) En minskning av rörelsekostnaderna, exklusive personalkostnader, med 26 % fram till år 2002 jämfört med 1997, genom rationalisering av administrationen samt enklare och smidigare strukturer.

Tabell 3

Den affärsplan för SMC som lagts fram av köparen

(miljoner FRF)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Summa rörelseintäkter	1 211	947	907	948	1 004	1 083
Personalkostnader	– 691	– 676	– 684	– 595	– 510	– 520
Avgångsvederlag	– 30	– 30	0	0	0	0
Övriga rörelsekostnader samt avskrivningar	– 437	– 390	– 347	– 342	– 338	– 325
Summa kostnader	– 1 158	– 1 096	– 1 031	– 937	– 848	– 845
Rörelseresultat brutto	53	– 149	– 124	11	156	238
K/I-tal (summa kostnader i procent av summa rörelseintäkter)	95,6 %	115,7 %	113,7 %	98,8 %	84,5 %	78,0 %
Avsättningar	– 3 153	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Resultat efter avsättningar	– 3 100	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Kostnad för omstruktureringsplanen (1)	0	[…] (*)	0	0	0	0
Resultat	– 3 100	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)
Ackumulerat resultat 1998–1999–2000			– 950			
Eget kapital efter kapitaltillskott	487	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)	[…] (*)

(1) Kostnad för den sociala omstruktureringen inklusive samtliga direkta och indirekta kostnader i samband med omstruktureringsplanen.

De ovan nämnda åtgärderna bör göra det möjligt att bryta nedgången för företagets verksamhet under år 2000. Under omstruktureringsplanens första fas (1998–2000) förväntas en fortsatt markerad försämring av rörelseresultatet. Den planerade avvecklingen av tillgångar och minskningen av utestående fordringar leder till en kraftig nedgång för rörelseintäkterna. Samtidigt orsakar åtgärderna för att omorganisera och trimma banken betydande extra kostnader. De sammanlagda förlusterna för perioden 1998–2000 beräknas uppgå till ca 950 miljoner franska franc.

De nya rörelseförlusterna ställer krav på ett eller flera kapitaltillskott från köparens sida på ca 950 miljoner franska franc. Köparens kapitaltillskott motsvarar endast de nya rörelseförlusterna för perioden 1998–2000 och innebär varken att SMC:s egna kapital ökar efter det att hänsyn tagits till verksamhetsresultatet eller att dess totala finansiella kapacitet ökar. Banque Chaixs avsikt är att SMC:s egna kapital skall uppgå till den minsta föreskrivna nivån på 4 %. Mot bakgrund av den utveckling för de vägda utestående fordringarna som är förknippad med strategin om återgång till kärnverksamheten och minskning av kapaciteten kommer SMC:s egna kapital att understiga 500 miljoner franska franc under hela perioden 1998–2001.

Banken förväntas bli lönsam igen från och med år 2002, med en avkastning på eget kapital på ca 20 % och en avkastning på det kapital som köparen investerat (ROI) på ca 11 %. Detta skulle vara resultatet av dels en betydande förbättring av K/I-talet, till följd av effekterna av genomförandet av den sociala planen och av synergieffekter från samarbetet med köparens företagsgrupp, och dels av återgången till ett normalt mönster vad gäller riskkostnader.

Mot bakgrund av ovanstående drar kommissionen slutsatsen att det första villkoret för att stödet skall betraktas som förenligt enligt de ovan nämnda riktlinjerna, nämligen att lönsamheten skall återställas inom rimlig tid, är uppfyllt.

5.3.2 *Motprestationerna*

För att undvika att stödåtgärderna leder till att de företag som saneras blir alltför starka, vilket skulle kunna leda till att de

beter sig alltför aggressivt, skall det företag som får stöd finansiera en betydande del av omstruktureringskostnaderna med sina egna medel. I detta sammanhang kan det vara lämpligt att erinra om den princip i riktlinjerna, enligt vilken det företag som får stöd inte skall begränsa sig till att avyttra de dotterbolag eller verksamheter som belastar dess resultat utan även skall avyttra de tillgångar som är av god kvalitet och de dotterbolag som kan ge företaget de resurser som krävs för att finansiera omstruktureringen samtidigt som anspråken på offentliga medel minimeras. Härigenom begränsas det nya stödet till det absoluta minimum som krävs och företaget tvingas att i väsentlig utsträckning bidra till sina egna omstruktureringskostnader.

SMC:s balansomslutning har minskat kontinuerligt från 24,597 miljarder franska franc 1992 till 23,149 miljarder franska franc 1997, dvs. en minskning med 16 %. Denna utveckling har huvudsakligen berott på en minskning av de utestående kundfordringarna, vilket avspeglar den minskade utlåningen (en minskning med 18,9 % mellan 1994 och 1997), och på att leasingtransaktionerna minskat med 40 % genom att dotterbolaget PBS successivt minskat sin verksamhet.

Dessa minskningar beror dock delvis helt enkelt på dålig ledning av företaget.

De övriga åtgärder som SMC inlett och den affärsplan som köparen lagt fram innehåller ytterligare motprestationer av följande tre slag:

i) Att omedelbart och definitivt upphöra med verksamheten på följande fem områden:

— Nedläggning av Soficim, ett av de sista franska företag som är specialiserat på hypotekslån direkt till sin egen kundkrets (som skiljer sig från bankens kundkrets).

— Avyttring av GP Banque, genom vilken SMC tänkte utveckla sin internationella verksamhet.

— Avveckling av verksamheten med fastighetsleasing som var koncentrerad kring dotterbolaget PBS, vilket skall avyttras.

— Lånen till lokala myndigheter skall upphöra och låneportföljen avyttras.

— Riskkapitalverksamheten, som utvecklats genom flera specialiserade dotterbolag, skall upphöra.

Detta innebär att SMC:s balansomslutning minskar med ytterligare 2,910 miljarder franska franc, vilket motsvarar 12,6 % av 1997 års balansomslutning och 10 % av rörelseintäkterna för 1997.

ii) Minskning av volymen på själva bankverksamheten

Under de två åren 1998 och 1999 kommer SMC:s rörelseintäkter att minska med ca 25 % jämfört med nivån 1997, som redan låg 15 % under 1996 års nivå. Utlånings- och värdepappersverksamheten kommer under samma period att proportionellt sett minska lika mycket. Denna minskning av bankverksamhetens volym kommer att vara en följd av medvetna åtgärder som vidtas dels som ett led i att återta kontrollen över kreditpolitiken och dels som en funktion av målgruppsalternativen i köparens plan.

iii) Utläggning av specialiserad finansiell och administrativ kompetens på entreprenad

Inom ramen för affärsbanksverksamheten avser SMC att lägga ut framför allt följande specialiserade tjänster på entreprenad:

— Förvaring av värdepapper.

— Förvaltning för tredje mans räkning. SMC kommer att upphöra att självt producera vissa finansiella produkter som den säljer till sina kunder. Det utestående beloppet för dessa produkter uppgick till över 5,5 miljarder franska franc den 31 december 1997.

— Likviditetshantering och därmed förknippad marknadsverksamhet.

— Checkhantering.

Mot bakgrund av vad som framkommit ovan inom ramen för bedömningen av SMC:s lönsamhet och de motprestationer som krävs, särskilt under punkt 5.3.2 i, är kommissionens åsikt att villkoret i riktlinjerna om omstruktureringsstöd om att konkurrensen inte får snedvridas är uppfyllt.

5.3.3 *Övriga villkor*

Kommissionen anser likaledes att det är nödvändigt att de övriga villkoren i riktlinjerna om omstruktureringsstöd uppfylls.

Principen om att stödet skall begränsas till det absoluta minimum som krävs innebär att det är nödvändigt att tillse att SMC dels har ett eget kapital som är tillräckligt stort för att uppfylla de föreskrivna kraven och dels att företaget inte får ett större eget kapital än vad som är absolut nödvändigt. Kommissionen konstaterar i detta avseende att det statliga kapitaltillskottet motsvarar den skyldighet aktieägaren har att iaktta

reglerna om en minsta nivå för det egna kapitalet, såvida han inte väljer att likvidera banken. Möjligheten att ge ytterligare kapitaltillskott, som eventuellt bedöms nödvändiga mot bakgrund av karaktären på SMC:s verksamhet och dess portfölj, överlämnas åt köparen. Det går således att dra slutsatsen att nivån på SMC:s egna kapital efter det statliga stödet i fråga inte kommer att innebära att företaget stärks utöver vad som är absolut nödvändigt för dess omstrukturering.

I enlighet med riktlinjerna för omstruktureringsstöd bör möjligheten för SMC att föra över skattemässiga underskott till kommande räkenskapsår upphävas för ett belopp som motsvarar de förluster som kompenserats med kapitaltillskotten.

Slutligen är det nödvändigt att kontrollera att omstruktureringsplanen genomförs väl. I detta syfte bör de franska myndigheterna överlämna rapporter till kommissionen var sjätte månad från och med dagen för kommissionens beslut och till och med den dag då åtagandena i omstruktureringsplanen fullgjorts.

6. **SLUTSATSER**

Kommissionens slutsats är att såväl de kapitaltillskott som genomfördes under åren 1993, 1994, 1995 och 1997 till ett belopp av 5,868 miljarder franska franc som garantin på 423 miljoner franska franc innehåller inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget. På grund av svårigheten att exakt fastställa skatterisken, vilken av revisionsbyrån uppskattades till 123 miljoner franska franc, är det lämpligt att räkna med en variationsmarginal på ± 10 % av värdet av den garanti som täcker denna risk. Storleken på det statliga stöd som kan godkännas uppskattas således till högst 6,3033 miljarder franska franc.

Dessa åtgärder har granskats mot bakgrund av artikel 92.3 c i fördraget i syfte att fastställa om de kan betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden. På grundval av vad som nämns ovan kan det stöd som beviljats SMC anses uppfylla villkoren i riktlinjerna för statligt undsättnings- och omstruktureringsstöd till företag i svårigheter. De berörda stöden kan således ges undantag från det förbud som avses i artikel 92.1 i fördraget och i artikel 61.1 i EES-avtalet, eftersom de kan betraktas som förenliga med den gemensamma marknaden enligt bestämmelserna i artikel 92.3 c i fördraget och artikel 61.3 c i EES-avtalet.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Frankrikes åtgärder till stöd för Société Marseillaise de Crédit (SMC) i form av kapitaltillskott på 5,868 miljarder franska franc samt den garanti på 423 miljoner franska franc som den franska staten beviljat utgör statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget. Dessa åtgärder förklaras förenliga med den gemensamma marknaden och med EES-avtalet enligt artikel 92.3 c i EG-fördraget och artikel 61.3 c i EES-avtalet, på de villkor som anges i artikel 2. Det godkända stödet skall begränsas till 6,3033 miljarder franska franc.

Artikel 2

1. Frankrike skall bekräfta att företaget fullt ut kommer att genomföra den omstruktureringsplan som lagts fram för kommissionen, inklusive den föreslagna minskningen av verksamheten.

Frankrike skall lämna in utförliga sexmånadersrapporter till kommissionen, som skall innehålla alla de uppgifter som kommissionen behöver för att kunna kontrollera att omstruktureringsplanen genomförs och att den förlöper korrekt.

2. Frankrike skall upphäva möjligheten för SMC att föra över skattemässiga underskott till kommande räkenskapsår för ett belopp som motsvarar de förluster som kompenserats med kapitaltillskotten.

Artikel 3

Frankrike skall inom två månader, räknat från dagen för delgivningen av detta beslut, underrätta kommissionen om de åtgärder som vidtagits för att följa beslutet.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Republiken Frankrike.

Utfärdat i Bryssel den 14 oktober 1998.

På kommissionens vägnar

Karel VAN MIERT

Ledamot av kommissionen